

KRAJOWY ZWIĄZEK REWIZYJNY SPÓŁDZIELNI INWALIDÓW I SPÓŁDZIELNI NIEWIDOMYCH

ul. Gałczyńskiego 4, 00-953 Warszawa 37 skr. 42, tel. 22 828 4696, 22 8284 694,
tel/fax 022 827 8680 www.kzrsiisn.zpchr.pl e-mail: kzrsiisn@poczta.onet.pl

WSZECHNICA WIEDZY SPÓŁDZIELCZOŚCI INWALIDÓW

Projekt dofinansowany ze środków PFRON

SZKOLENIE DLA KADRY SPÓŁDZIELCZOŚCI INWALIDÓW

Wyniki ewaluacji stanu spółdzielczości inwalidów

Raport sporządzony w 2011 r.

Wstęp

Projekt pod nazwą „Wszechnica Wiedzy Spółdzielczości Inwalidów” jako zadanie zlecone i dofinansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest realizowany po raz trzeci. Jego wykonawcą jest Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych, który umowę na jego realizację podpisał w 2009, 2010 oraz w 2011 roku. Realizacja projektu składała się z kilku etapów: ustalenie stanu początkowego, promowanie zadania i rekrutacja uczestników turnusów szkoleniowych, przeprowadzenie szkoleń, podsumowanie i rozliczenie zadania. Metodę ewaluacji zastosowano przy ustalaniu stanu początkowego to jest stanu w jakiej znajdowała się spółdzielczość inwalidów przed rozpoczęciem turnusów szkoleniowych. Dane dotyczące spraw pracowniczych obejmują stan z połowy 2011 roku, zaś wielkości finansowe odnoszą się do stanu na koniec 2010 r.

Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z założeniami projektu pod nazwą „Wszechnica Wiedzy Spółdzielczości Inwalidów” jego realizację rozpoczęto od zebrania podstawowych informacji o spółdzielniach inwalidów i spółdzielniach niewidomych przydatnych do zaprogramowania i przeprowadzenia planowanych szkoleń. W tym celu opracowano ankietę w której zawarto pytania o stan zatrudnienia, w tym osób niepełnosprawnych, liczbę członków spółdzielni, liczebność rad nadzorczych, działania z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz o kondycję finansową spółdzielni.

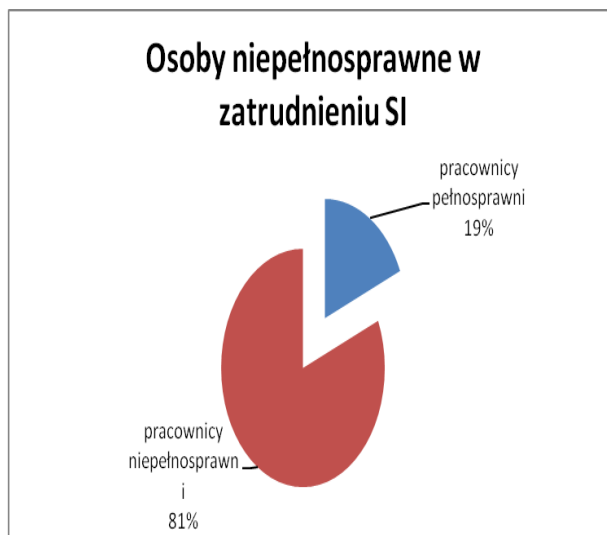
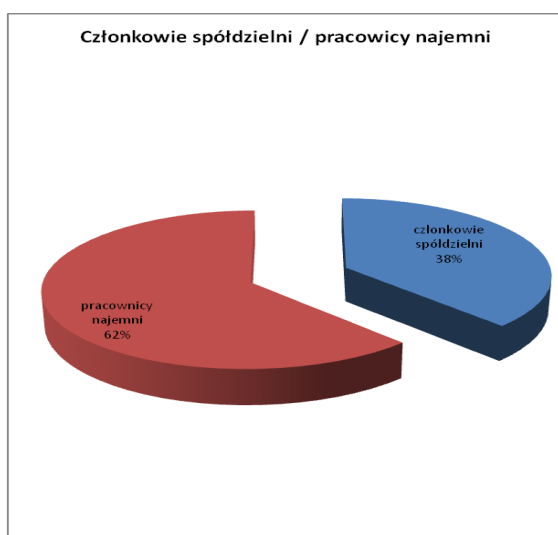
W 2011 roku, podobnie jak w latach poprzednich, ankietę rozesłano do 130 spółdzielni zrzeszonych w KZRSiSN. W odpowiedzi nadesłano 51 wypełnionych ankiet (w 2009 r. odesłano 62, a w 2010 - 35 wypełnione ankiety). Można więc stwierdzić, że skuteczność badania wyniosła 39,2 %. Ustalone w badaniach wielkości charakteryzują grupę tych 51 spółdzielni – respondentów badań, co obrazują poniższe zestawienia. Spółdzielnie uczestniczące w badaniu są branżowo i rodzajowo reprezentatywne dla całej zbiorowości. Na ich podstawie wyliczone wskaźniki można, z dużą dozą prawdopodobieństwa, odnosić do całego środowiska spółdzielczości inwalidów.

Charakterystyka zatrudnienia

Cechą charakterystyczną dla badanych spółdzielni, ale także dla całej spółdzielczości inwalidów jest wysoki udział osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu (około 81 %), w tym ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (połowa). W tej grupie co piąta osoba jest ze szczególnymi rodzajami niepełnosprawności. Szczegółową charakterystykę zatrudnienia w badanych spółdzielniach przedstawiają poniższe zestawienia.

Zatrudnienie ogółem

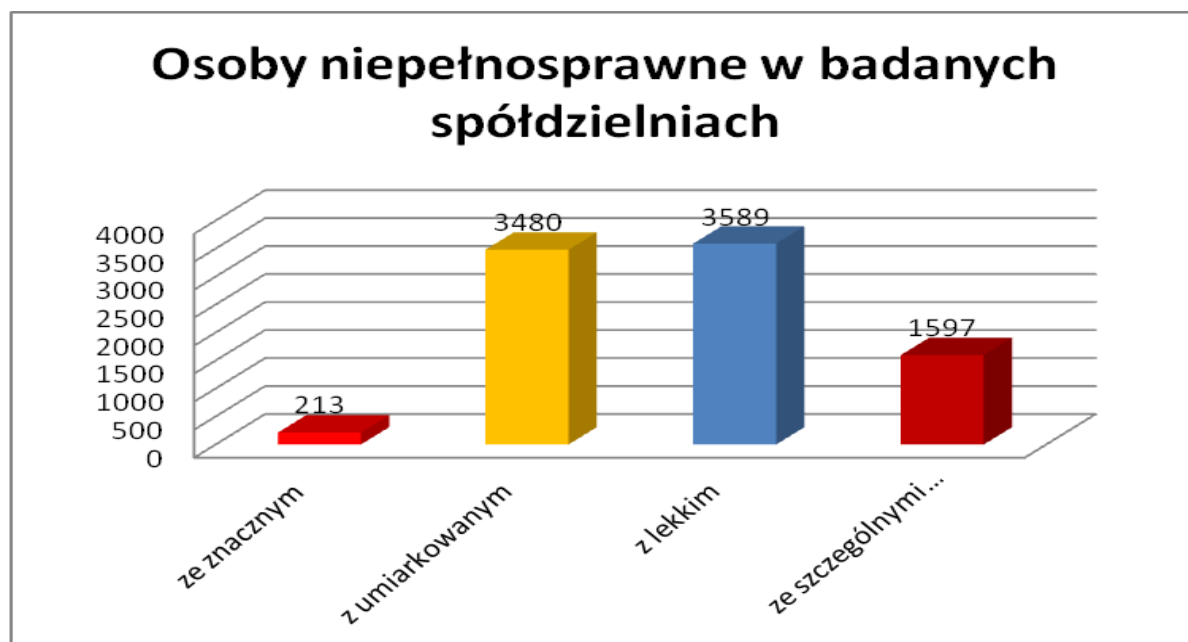
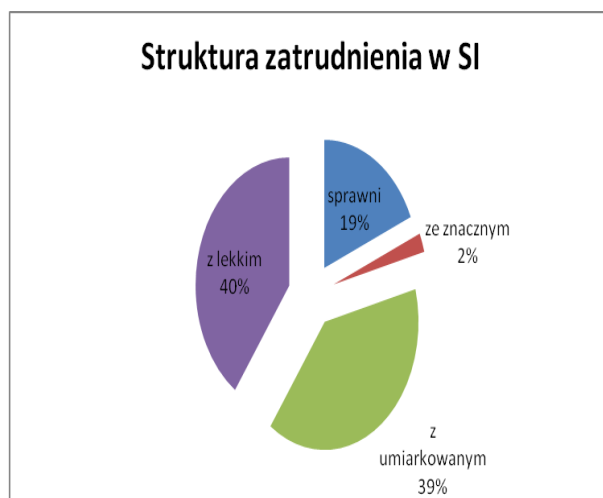
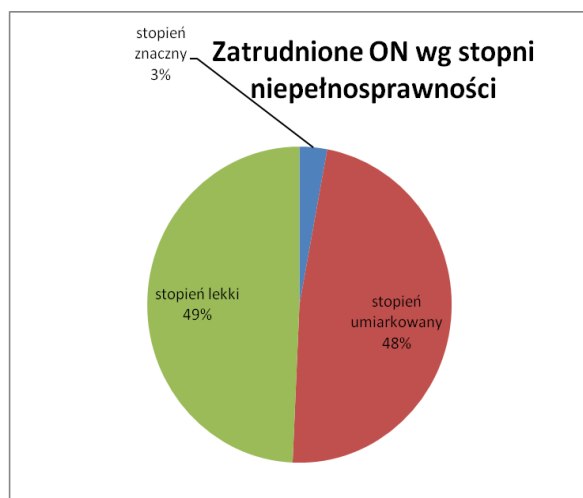
Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Średnio w spółdzielni
1	Stan zatrudnienia	8 927 osób	175,04 osób
	w tym:		
2	- osoby niepełnosprawne	7 273 osób	142,61 osób
3	- członkowie spółdzielni	3 366 osób	66,00 osób
	Wskaźniki udziału:		
4	- zatrudnienia osób niepełnosprawnych	81,47 %	
5	- zatrudnienia członków spółdzielni	37,71 %	

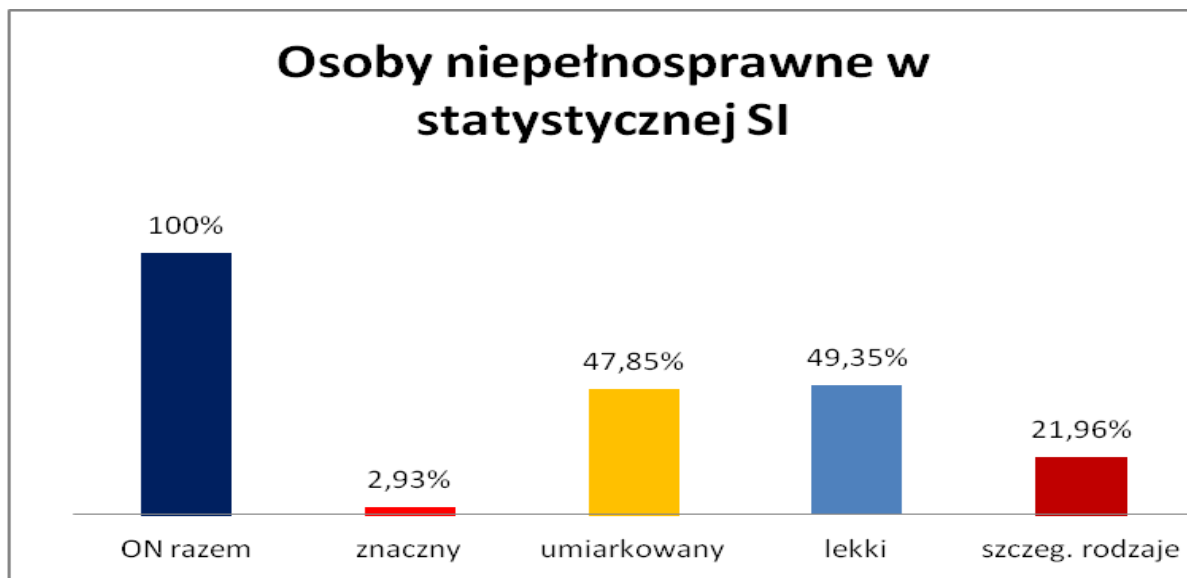

Zatrudnienie osób niepełnosprawnych

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Średnio w spółdzielni
1	Stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych	7 273 osób	142,61 osób
	1) w tym ze stopniem niepełnosprawności:		
2	- znacznym	213 osób	4,18 osób
3	- umiarkowanym	3 480 osób	68,24 osób
4	- lekkim	3 580 osób	70,37 osób
	2) z tego :		
5	- ze szczególnymi rodzajami niepełnosprawności	1 597 osób	31,31 osób

Wskaźniki udziału:		
6	- zatrudnienia osób niepełnosprawnych ogółem	81,47 %
1) z tego w grupie osób niepełnosprawnych:		
7	- ze znacznym stopniem niepełnosprawności	2,93 %
8	- z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	47,85 %
9	- z lekkim stopniem niepełnosprawności	49,35 %
2) w tym:		
10	- ze szczególnymi rodzajami niepełnosprawności	21,96 %

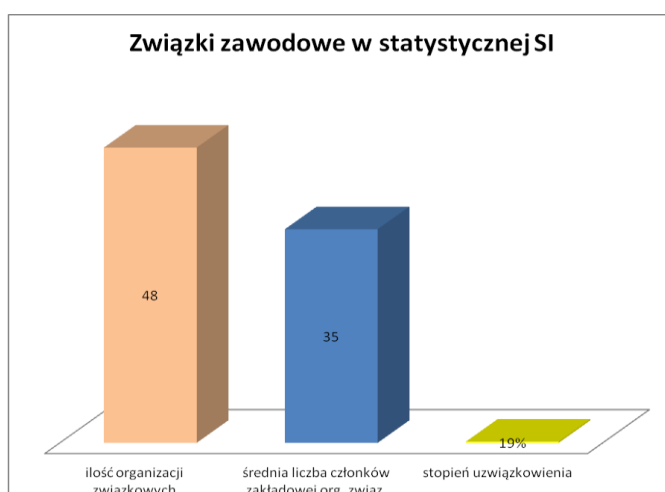
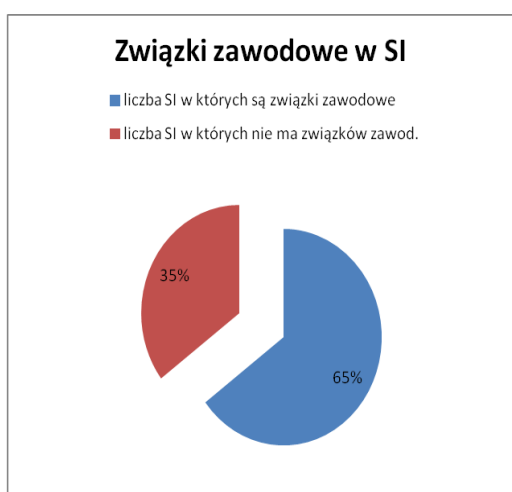
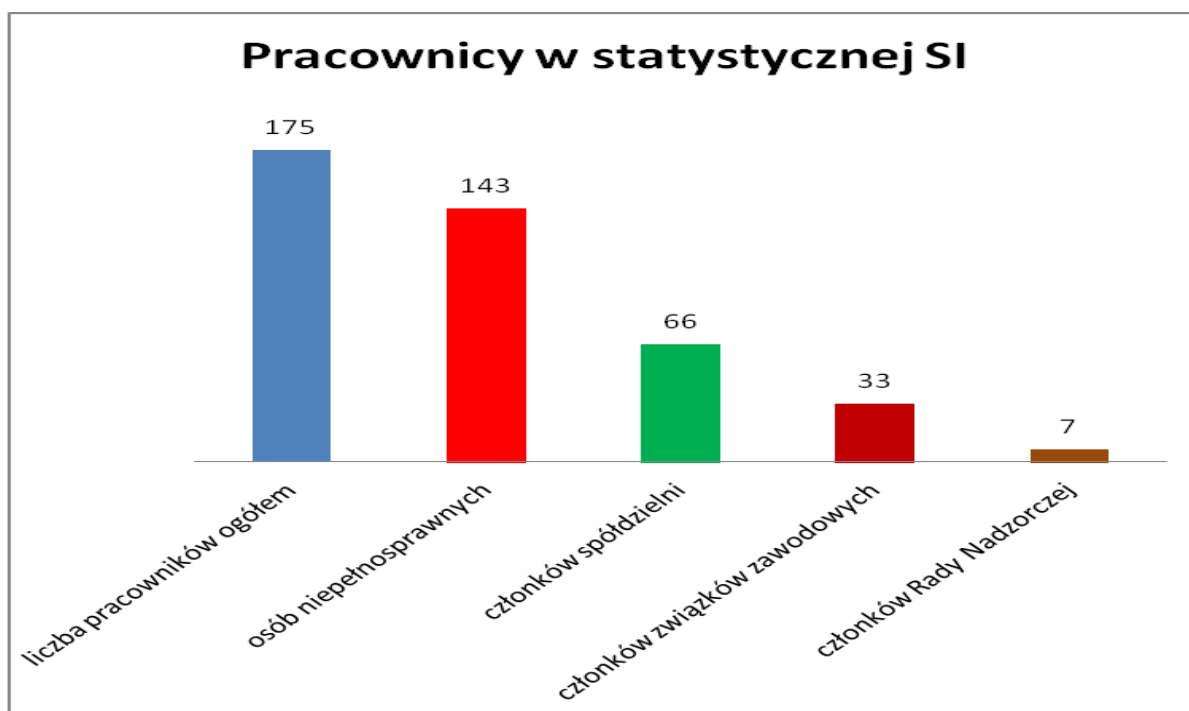

Charakterystyka samorządności

Zgodnie z prawem, spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem członków spółdzielni, a jej podstawowym celem jest zapewnienie pracy, a nie kreowanie zysku jak to ma miejsce w spółkach prawa handlowego. Spółdzielnia pracy to przedsiębiorstwo, w którym jej członkowie świadczą pracę osobiście, która poprzez spółdzielczy stosunek pracy jest chroniona. W spółkach prawa handlowego takiej ochrony miejsc pracy jej udziałowcy czy akcjonariusze nie mają, nie mają też obowiązku świadczenia pracy osobiście. Te odmienne podejścia prawne powodują, że spółdzielnie inwalidów i niewidomych, w odróżnieniu od spółek prawa handlowego, mają rozwinięte funkcje społeczne, demokratyczne formy zarządzania, a ich podstawową misją jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie odpowiedniej pracy i warunków pracy, kształcenie i doskonalenie zawodowe oraz zapewnienie opieki medycznej i rehabilitacji leczniczej. Dobrą szkołą demokratycznego zarządzania przedsiębiorstwem spółdzielczym jest pełnienie funkcji w Radzie Nadzorczej. Z badania wynika, że co 10-ty członek spółdzielni zasiada w tym ważnym organie. Rotacja składu Rady sprzyja jej uspołecznieniu. Obserwuje się zaś spadek aktywności związków zawodowych, należy do nich zaledwie 19 % pracowników. W co trzeciej spółdzielni nie utworzono organizacji związkowej. To zjawisko być może wynika z tego, że zapewnienie reprezentacji interesów pracowniczych wynika z samej istoty spółdzielczości i jej prawnych rozwiązań.

Rady Nadzorcze i związki zawodowe

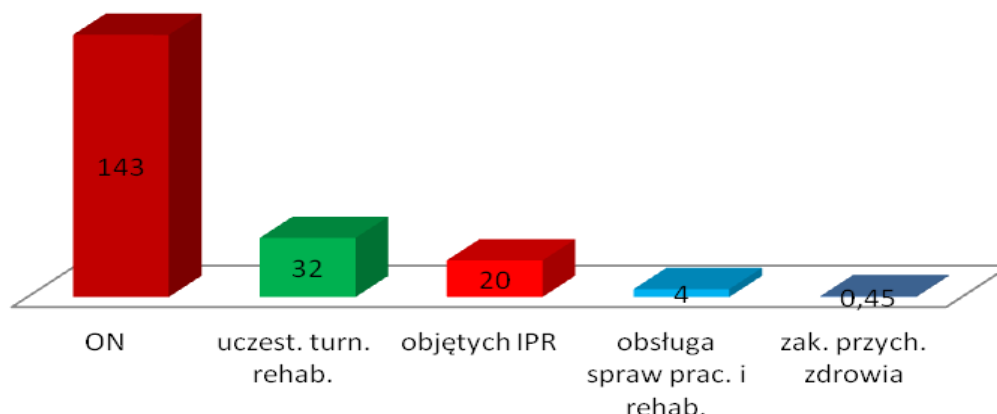
Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Średnio w spółdzielni
	Liczba członków Rad Nadzorczych	349 osób	6,84 osób
	Pełniących funkcję pierwszą kadencję	118 osób	2,31 osób
	Liczba spółdzielni w których działają związki zawodowe	25	
	Liczba członków związków zawodowych	1 667 osób	32,69 osób

Charakterystyka rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych dużą wagę przykładają do działań związanych z rehabilitacją zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Z badanych spółdzielni, prawie co druga prowadziła zakładowy ośrodek zdrowia i rehabilitacji. Etatowo 4 osoby zajmują się obsługą spraw pracowniczych w tym rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W statystycznej spółdzielni 30 osób niepełnosprawnych uczestniczyło w turnusie rehabilitacyjnym, to jest więcej niż co piąta pracująca tam osoba niepełnosprawna. Indywidualnym programem rehabilitacji objętych jest 20 osób czyli prawie 28 % ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Działalność tę finansowo zasila zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, na konto którego w 2010 roku odpisano 2 500 zł na zatrudnioną osobę niepełnosprawną.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych w statystycznej SI

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych

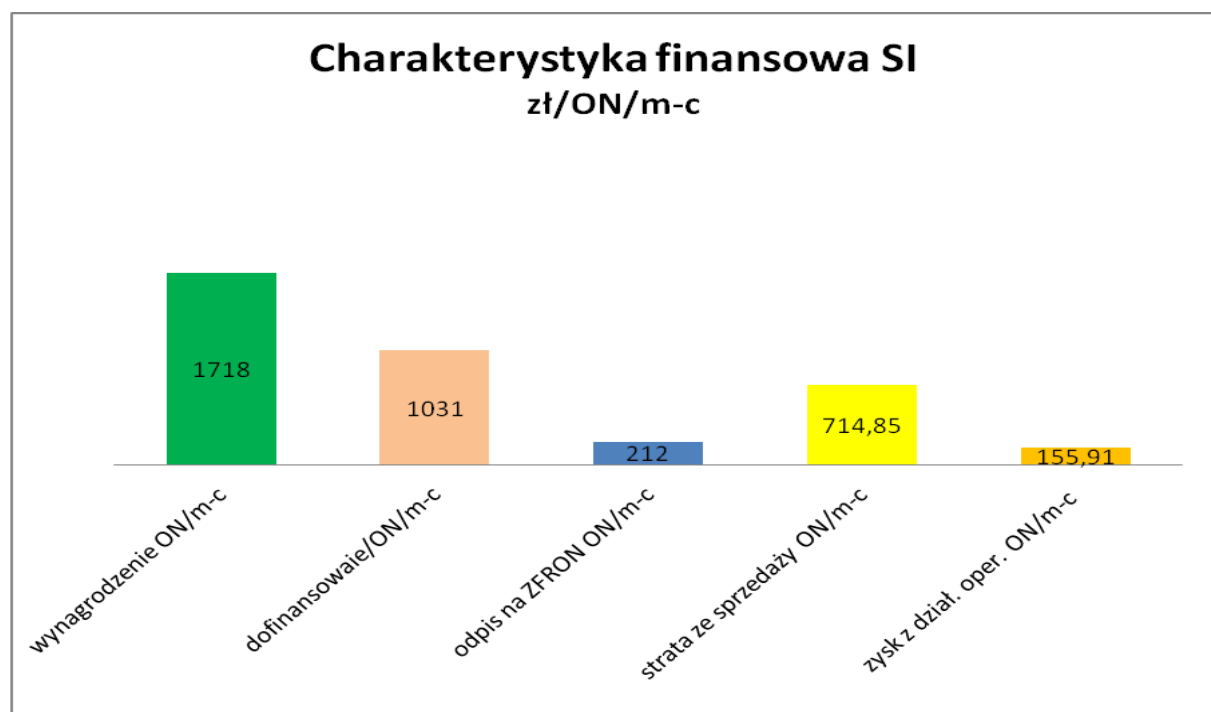
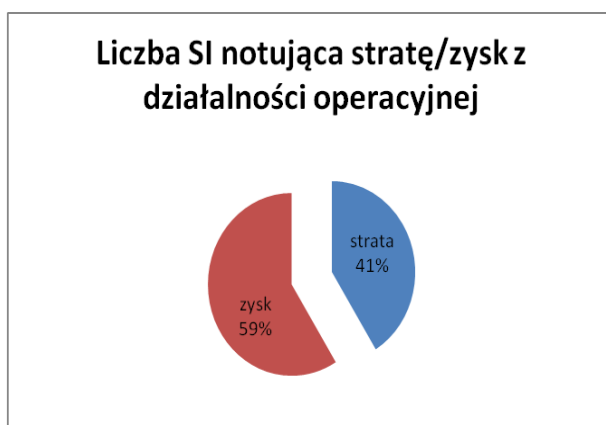
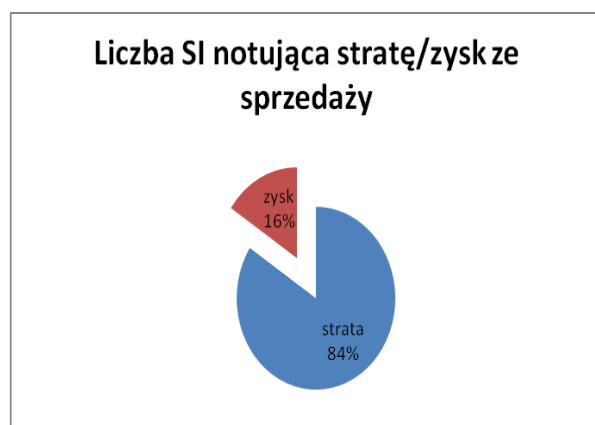
Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Średnio w spółdzielni
	Uczestnicy turnusów rehabilitacyjnych	1 645	32
	Objęci Indywidualnym Programem Rehabilitacji	1 016	20
	Etatowa obsługa spraw pracowniczych i rehabilitacji ON	218	4
	Kwota odpisu na zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych	13 511 019	2 500 zł/ON/rok
	Liczba spółdzielni które prowadzą przychodnię zdrowia i rehabilitacji	23	45 %

Charakterystyka wyników finansowych

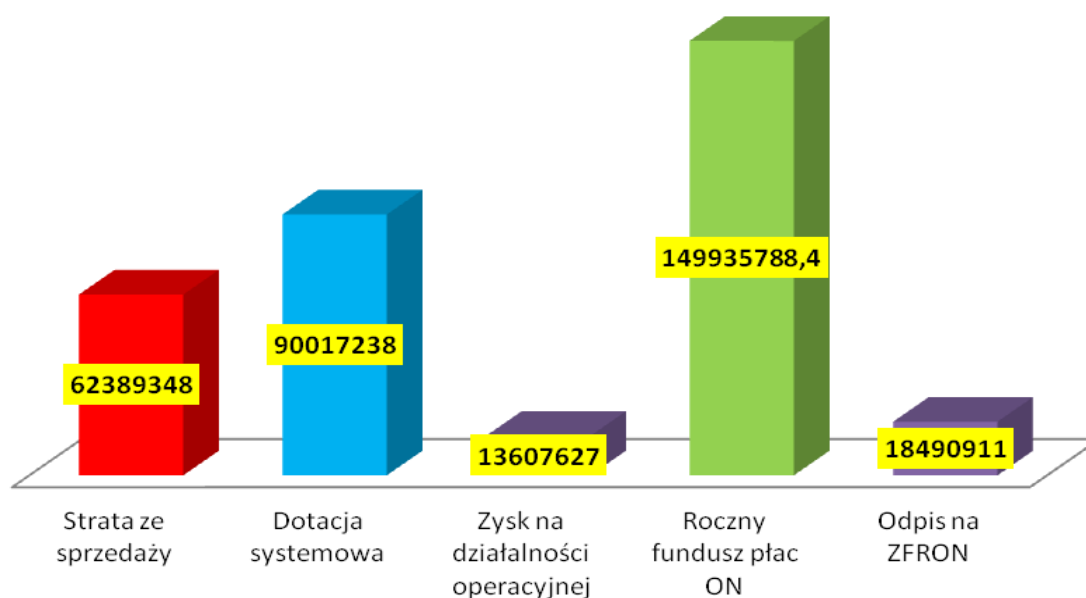
Analiza nadesłanych danych wskazuje na trudną sytuację finansową spółdzielni. Bez systemowego wsparcia finansowego ze środków publicznych, głównie subwencji PFRON do płac zatrudnionych osób niepełnosprawnych, znakomita większość z nich stanęła by na progu bankructwa. Martwi, że mimo tej publicznej pomocy, 37 % badanych spółdzielni odnotowało stratę z działalności operacyjnej. Średnie wynagrodzenie osób niepełnosprawnych w tych spółdzielniach wyniosło 1 718 zł/m-c, przy średniej krajowej w gospodarce narodowej – 3 102 zł/m-c. Wskazuje to na niski poziom generowanych kosztów własnych. To świadczy, że w warunkach globalizacji rynku, spółdzielczym przedsiębiorstwom, obciążonymi dodatkowymi kosztami rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, trudno sprostać konkurencji, nawet przy obecnym wsparciu finansowym.

Charakterystyka wyników finansowych

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Średnio w spółdzielni
	Zysk/strata ze sprzedaży	- 62 389 348	- 1 223 320
	Dotacja systemowa	90 017 238	1 765 043
	Zysk/strata działalności operacyjnej	+ 13 607 627	+ 266 816
	Średnie miesięczne wynagrodzenie ON		1 718
	Odsetek spółdzielni notujących stratę ze sprzedaży	84,3 %	X
	Odsetek spółdzielni notujących stratę z działalności operacyjnej	41,2	X

Wyniki finansowe badanych SI na koniec 2010 r.

Obliczenia: Jacek Mizera
Redakcja: Ludwik Mizera

Warszawa, listopad 2011 r.